

Annie Jönsson
Högskolan för Design och Konsthantverk, Göteborgs universitet
Göteborg, vårterminen 2010
Examensprojekt 15 hp, Konstnärligt kandidatprogram i Design, 180 hp

OBJEKTSPECIFIK MÖBELTEXTIL

ABSTRACT

My project aims to understand more about the methods used in making woven textiles on an industrial level, and how these techniques can be adapted to create object-specific pieces.

On visiting the furniture fair in Stockholm, I was surprised to see that most of the textiles used for furniture were so similar, despite the variation in the furniture itself. My project is about creating textile patterns that are specific for each piece.

The idea behind the process could be used for any product, but the pattern I created is specifically for the armchair *Accent* by Yngve Ekström. I wanted to create the feeling of a pattern moving over the surface of the object and adjusting to it. I worked primarily with differences in density.

My starting point was the measurements of the armchair and the pattern I designed responds directly to these. By using fixed measurements as a base for my pattern I was able to create non-repeating patterns. By using a jacquard loom, it is possible to create this type of textile without it being more complicated than non-specific textile design.

During my project I collaborated with the textile producer *Svensson Markspelle* in Kinna and the furniture producer *Swedese*.

KEYWORDS

Object-specific
Pattern
Surface
Textile
Jacquard

FÖRORD

Jag har valt att kalla mitt examensprojekt för “objektspecifika mönster”. Projektet har gått ut på att skapa möbeltextil till bestämda produkter, i detta fall fåtöljen *Accent* av Yngve Ekström. Jag har utgått från en mönsteridé och sedan låtit den idén “färdas” och förändras över Accents yta. För att genomföra mitt projekt har jag haft ett nära samarbete med framförallt väveriet Svensson Markspelle men också möbelproducenten Swedese. Det har varit fantastiskt lärorikt och inspirerande att vara på plats hos Svensson Markspelle i Kinna.

Framförallt vill jag tacka Lars Kjelin och Eva Larsson på Svensson Markspelle som generöst har tagit emot mig och mitt projekt med öppna armar. Samarbetet har gett mig chansen att få arbeta med program och tekniker som jag inte känt till tidigare och också gjort att jag kunnat väva upp både prover och färdig textil. Av Swedese har jag fått låna objektet för min undersökning, fåtöljen, och de har också hjälpt mig att konfektionera fåtöljen.

Tack!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

TITELSIDA	1
ABSTRACT, KEYWORDS	2
FÖRORD	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
INLEDNING	5
MÅL	5
BAKGRUND	5
SYFTE	6
FRÅGESTÄLLNINGAR	6
AVGRÄNSNINGAR	7
GENOMFÖRANDE	7
RESULTAT OCH SLUTSATSER	10
REFERENSMATERIAL	12
BILAGA 1	13
BILAGA 2	14

INLEDNING

Trots att Sverige har en stark möbel- och textiltradition, kan det kännas som att det är alltför sällan dessa traditioner möts. Jag hoppas att jag genom mitt examensarbete har visat på ett alternativ till ett sådant möte. Både möbelindustrin och textilindustrin bär på kunskap som håller på att gå förlorad, genom att samarbeta över gränserna kan den hållas vid liv och svensk design inom området fortsätta att utvecklas.

MÅL

Målet med mitt examensprojekt har varit att undersöka ett alternativt arbetssätt för att designa en möbeltextil. Detta innebär i praktiken att jag har ritat och producerat ett objektspecifikt mönster till en bestämd produkt, fåtöljen *Accent* av Yngve Ekström för Swedese.

Arbetsättet är inte knutet till den fåtölj jag har arbetat med i just detta projekt; däremot är mönstret anpassat efter den. För att poängtera att det är en objektspecifikt möbeltextil jag har arbetat med har jag i mönsterformgivning utgått från den läggbild som finns för klädseln till fåtöljen *Accent*. Läggbilden kan ses som en karta över fåtöljens olika delar och mitt mönster blir i så fall topografiska anvisningar eller vägar över den kartan. Målet har varit att få fram ett resultat som går att diskutera utifrån dessa tankar.

BAKGRUND

För mig har mitt examensarbete en tydlig koppling till den resa jag gjort under min kandidatutbildning i design på HDK. Jag började utbildningen med en idé om att arbeta rumsligt. Under min studietid blev jag påverkad av den tydliga grafiska inriktning som fanns bland ett flertal av mina klasskamrater. I profilprojektet under årskurs två började jag att arbeta med mönster och fann en verklig utmaning i att undersöka den tvådimensionella ytan som sedan ska appliceras i en tredimensionell miljö. Jag försökte hitta olika sätt att inkorporera rumslighet i mina mönster. Bland annat har jag gjort experiment i keramik och papper.

Under hösten i årskurs tre kom jag i kontakt med texter och verk av den japanske arkitekten Kengo Kuma. Ofta använder Kuma mönster i sina byggnader som återkommer i olika former och material genom hela byggnaden. I tanken kopplade jag ihop detta med något Lotta Köhlhorn, grafisk formgivare, sa under en presentation av sitt arbete på skolan. Hon har arbetat framförallt med mönster till bokomslag och poängterade att bokomslaget i sin bestämda form tillåter mönster som inte kan rapporteras. Likadana förhållanden gäller ju i arkitektur där totala mått redan finns. Under en studieresa i Japan kom jag i kontakt med ett designföretaget Enamel som jobbar med digitaltryck i mönster som inte heller rapporteras utan görs medvetet i olika delar för att få fram unika mönster på olika produkter, t.ex. väskor.

Finns det fler tillfällen där givna mått finns för en mönstrad yta? En sådan yta är möbelns, som är väldigt exakt. Efter att ha besökt möbelmässan i Stockholm kom jag hem med intrycket att mycket av den möbeltextil som finns och marknadsförs ser likadan ut. Oftast väljer möbelproducenterna en neutral, enfärgad, textil

för att framhäva möblernas form. Detta fick jag också bekräftat av Peter Jiseborn, vd på Swedese, när jag frågade honom om hur de väljer textilier till sina möbler. Det finns några företag som skiljer sig. Det tydligaste exemplet på möbelmässan var italienska möbelformgivaren Moroso som visade sina möbler i kraftigt mönstrade klädsalar.

För mig är mitt projekt till viss del ett ställningstagande för textilen som jag tycker har fått en lite oförtjänt svag roll inom möbelframställning. Oftast ses textilen som en slutfinish och väljs ut genom att någon pekar i en katalog. Detta trots den starka textiltradition och enorma kunskap som finns kring textil i Sverige. Som kund inbillar man sig att man har stora valmöjligheter, men istället anser jag att utbudet blir likriktat och att utvecklingen stannat upp. Ett mycket mer intressant scenario vore om lika mycket kraft lades på textilen som på t.ex. material eller form på ben. Detta skulle kunna leda till intressanta samarbeten mellan möbelformgivare och textilformgivare redan i skapandet av möbelen för att se till att idén om möbelen kommuniceras på alla plan. I slutändan skulle produkten bli mer exklusiv och skilja sig mer från övrigt utbud, även inredningsarkitekternas arbeten skulle bli intressantare och mer särskiljda.

Jacquardväven (se bilaga 1 för mer information om tekniken) tillåter att olika mönstrade ytor möts och min idé gick ut på att använda den tekniken för att designa objektspecifika mönster till en möbel. Idén innebär att rapporten istället för att anpassas till standardmått istället blir unik och anpassad efter, i mitt fall, en fåtölj. En rapport är alltså lika med tyg till en styck möbel.

SYFTE

Mina personliga syften med mitt examensprojekt var bland annat att få fortsätta undersöka vävens möjligheter och uttryck. Jag har velat utforska både tekniska aspekter samt uttryck som går att uppnå med hjälp av olika vävbindningar och material. Jag ville med examensprojektet också få en chans att knyta ihop mina tidigare experiment med mönster på ett mer konkret sätt. Detta har jag försökt uttrycka genom mitt arbetssätt med mönster, där alla steg i processen skett i både tvådimensionell och tredimensionell form. I ett större perspektiv har jag försökt testa textilens roll, framförallt då möbeltextilens som jag tycker är mer likriktad än vad den skulle behöva vara. I mitt arbete har jag försökt se mönstret som en del av möbelen som färdas och därför förändras över möbelns yta.

FRÅGESTÄLLNINGAR

Frågeställningarna jag hade i början av projektet var två. En av dem var mer personligt och handlade om hur mitt mönsterspråk skulle påverkas av det material och den teknik jag valt. Den andra frågeställningen handlade om idén bakom projektet: kan ett objektspecifikt mönster påverka upplevelsen av en bestämd yta? Under arbetet har fler frågeställningar dykt upp, skulle det t.ex. kunna vara kommersiellt gångbart att formge möbeltextil på det här sättet?

AVGRÄNSNINGAR

I min projektbeskrivning poängterade jag att jag inte skulle bli expert på att klä möbler eller på att väva utan att projektet gick ut på att lära mer om materialet och tekniken genom att experimentera fram ett arbetssätt. Slutresultatet skulle ses som en prototyp av ett arbetssätt och inte som en färdig produkt. Under processen har jag varit tvungen att avgränsa mig på flera sätt. Jag har t.ex. inte lagt alltför mycket tid på att få mönstret perfekt vävt utan prioriterat att experimentera med proportioner och ytor. Jag har inte räknat på vad en textil som min skulle kosta att producera och inte heller anpassat mig till de krav som finns på slitstyrka.

GENOMFÖRANDE

Examensprojektet började få fast form under synopsiskursen som låg precis innan examenskursen. Till den hade jag skissat på olika mönsteridéer inspirerade av min nyss upplevda Tokyovistelse. Jag ville arbeta med mönster på ett sätt som jag inte gjort så mycket innan och försökte få till en grafisk känsla med mycket rörelse. Just rörelsen i mönstret var viktig eftersom jag visste att mönstret skulle behöva tåla förändring. I det här stadiet hade jag inte kontakt med några företag utan detta var något jag insåg att jag måste ha när skolans jacquardvävstol gick sönder. Då hade jag redan hunnit börja väva prover och hade dessa att utgå ifrån när jag hörde av mig till företag.

Jag skickade ut förfrågningar till flera företag både gällande möbel att utgå från och väveri för att framställa textilen. Bland annat kontaktade jag: Offecct, Blå Station, Mitab och Swedese. De senare ställde upp med en av sina fåtöljer och har varit väldigt tillmötesgående under hela processen. Peter Jiseborn, vd på Swedese, och jag diskuterade vilken fåtölj som skulle lämpa sig att utgå ifrån. Jag förklarade att jag ville ha en möbel med ett starkt eget uttryck och stabilitet som skulle tåla mycket mönster och inte vara för svår att konfektionera. Valet föll på fåtöljen Accent av Yngve Ekström som har allt det jag frågade efter. Fåtöljen levererades till skolan av Peter Jiseborn efter att fabriken byggt en helt ny fåtölj till mig.

Bland väverierna kontaktade jag Uddebo väveri, Linneväveriet i Horred, Bogesunds väveri AB och AB Ludvig Svensson (Svensson Markspelle) i Kinna som var det företag som ställde upp och hjälpte mig.

När jag fått klartecken från Swedese bestämde jag ett möte med Lars Kjelin, designchef på Svensson Markspelle, och Eva Larsson, ansvarig för möbeltextil på samma företag. Jag hade med mig skisser och de vävprover jag gjort för att kunna diskutera om det skulle vara möjligt att framställa något liknande i deras maskiner. Ganska snabbt beslutades det att jag skulle arbeta i ull och med dubbelväv, som ger ett bra grafiskt uttryck. Mötet var på en måndag och följande dagar den veckan använde jag till att skissa direkt på fåtöljen med maskeringstejp. Jag försökte definiera de olika ytorna som antingen täta eller glesa och gick mellan att skissa direkt på fåtöljen och att skissa på papper bredvid.

Mönsteridéerna från synopsiskursen hängde fortfarande med och efter att ha skissat bestämde jag mig för att gå vidare med mönstret "takt". Jag tyckte att det mönstret hade potential att förändras mycket och att det också fanns en spännande dynamik mellan

Prover vävda på skolans jacquardväv.

Skiss med maskeringstejp direkt på Accent.

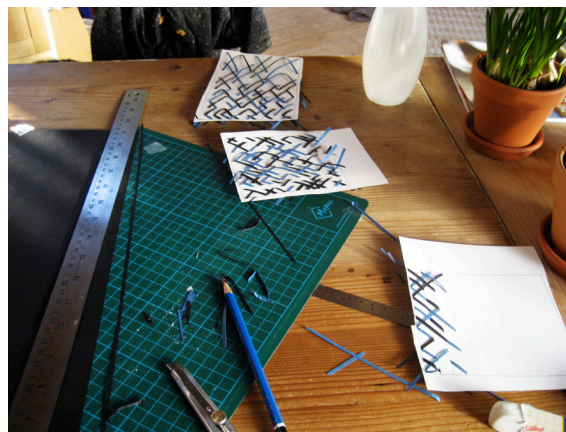
Skiss på mönstret Takt, som jag valde att gå vidare med.

linjerna. Det var också det mönstret som kändes som att det skulle vinna mest på att inte behöva ta hänsyn till någon rapportstorlek. Linjerna gick åt alla håll och ett system för hur de skulle röra sig var svårt att hitta. Detta gjorde att mönstret var något svårarbetat. Av tidsbrist försökte jag skissa på mönstret i förhållande till fätöljen direkt i datorn men kände att mycket av den slumpmässighet som funnits när jag ritat för hand försvann i datorn. Jag återgick till en skissmetod jag haft i början av projektet som gick ut på att väva med papper, fast denna gången direkt på den läggbild jag fått från Swedese. Detta gav ett uttryck som jag var väldigt nöjd med och som kändes lagom spretigt i förhållande till fätöljens ganska statiska form.

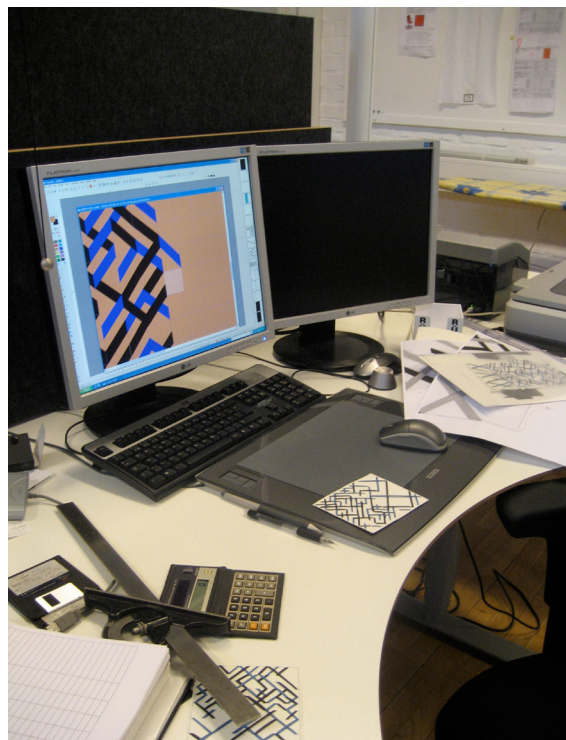
De skisser jag gjorde scannade jag sen in och applicerade på fätöljen för att kunna testa proportioner. Redan veckan därpå var jag på plats i Kinna för att kunna arbeta direkt i det program de använder för att rita mönster: Texcelle. Texcelle är ett program jag aldrig tidigare varit i kontakt med. Det liknar på vissa sätt ritprogram som Paint men har även drag av det vävprogram jag arbetat i på skolan, Weave for Windows. Programmet är inte speciellt lättarbetat om man jämför med Adobe-program som jag är mest van vid (Illustrator och Photoshop). Det tog några dagar innan jag kände mig bekväm i programmet. Trots detta visade det sig att mitt mönster, direkt på läggbilden, var lättast att rita i Illustrator först och sedan importera i Texcelle. Detta berodde framförallt på att det var viktigt att få till alla mått och vinklar på linjerna. Eftersom jag skissat mönstret för hand var det många vinklar som försköts litegrann genom hela mönstret och som också behövde göras om för att förändras över ytan. Detta var väldigt svårt att göra i Texcelle men inte i Illustrator.

Det var viktigt för mig redan från början att utgå från läggbilden (se bilaga 2) när jag ritade och senare vävde mitt mönster. Jag ville att det skulle vara tydligt att detta inte var någon vanlig möbeltextil. Den färdigvävda läggbilden med mönster kommunicerar tydligt idén med projektet. Eftersom mått har varit viktigare i detta projekt än i andra rapporterade mönster har jag fått provväva läggbilden och mäta den ett antal gånger för att veta hur mycket jag behöver dra upp den digitalt för att den i vävt tillstånd ska stämma. Bitarna får ju varken bli för stora eller för små. I vävprogrammet skissade jag på en yta som var 88 procent av vad jag ville att slutresultatets totala yta skulle vara. Då stämde proportionerna när textilen vävdes. Dock visade det sig att de bitar på läggbilden som var större och alltså innehöll mer mönster påverkades mer av den förskjutning som finns mellan den digitala ritningen och den färdiga väven. Detta beror på att dessa ytor innehåller mer material. Dock var detta så marginellt att det inte spelade någon roll för slutresultatet. Den första provväven jag gjorde stämde ganska bra överens med måtten på läggbilden, däremot kändes mönstret "krympt" och var tvunget att korrigeras.

Jag fick tidigt känslan av att det fattades en yta i mitt mönster. Jag tyckte att mönstret skulle vara mer intressant om det innehöll flera nivåer och började då skissa på en tredje yta. De två tidigare utgjordes av mellanrummen (den vita ytan) och den stora mönsterbilden (takt). Den tredje ytan jag ville ha med lade jag på de linjer som tidigare varit gråa. Där ritade jag istället in en vävbindning med en tydligare textur och mönster. Jag ritade flera vävbindningar som jag provvävde. Detta var nytt för mig, jag har ritat några vävbindningar förut men aldrig för dubbelväv. Dubbelväven fungerar som så att den har varannan svart och varannan vit tråd i både varp och väft

Pappersvävs-skisser direkt på modeller av läggbildens delar.

Min arbetsstation på Svensson Markspelle.

Prov på vävbindningar.

(inslag). Detta gör det svårare att få fram en grafisk vävbindning och det blir lätt lite grängigt, speciellt när man som jag arbetar med svartvitt. Däremot är det lättare att få en yta antingen svart eller vit och det är anledningen till att jag fick rådet, och valde, att arbeta med dubbelväven från första början. Efter att ha letat i gamla vävbibliotek hittade jag tillslut en yta som kändes lagom detaljerad och som fick utgöra den tredje yta jag önskat.

Under den tid jag provvävde reflekterade jag mycket kring själva mönstret. Min idé var att den ursprungliga mönsterbilden skulle få förändras över ytan. Min rädsla var att det skulle bli lapptäckliknande och att man skulle få uppfattningen att fätöljen var klädd i olika bitar tyg. Därför var jag väldigt noggrann med att få fram en känsla av att det verkligen var ett tyg och ett mönster.

Jag ville få fram en känsla av att mönstret växte inåt mot centrum av fätöljen. Fätöljen är bred och användaren sitter ganska högt. Jag ville med mönstret hjälpa till att få fram en känsla av att fätöljen ändå håller om en och att formen på fätöljen dras ihop något. Utsidan har fått ett glesare mönster som har längre och lugnare linjer. Jag tyckte att fätöljen var såpass stabil att den skulle klara en ganska stormönstrad textil och såg därför till att jobba i en skala som jag normalt inte brukar göra.

Efter att ha bestämt mått och proportioner i mönstret, vävt prover, hittat det exakta förhållandet mellan läggbilden digitalt och i verkligheten och bestämt vävbindningar vävde jag ett antal rapporter. Dessa skulle sedan efterbehandlas. På grund av tidsbrist och det krav på exakthet som fanns hoppade jag över några moment. Egentligen borde tyget tvättats först men istället tog jag det direkt till spännramen. Där går tyget igenom och spänns ut för att väga upp för den hopdragning som blir i väven. Vanligtvis är detta inte en så svår process utan handlar mest om att få tyget till standardbredd, 150cm. I mitt fall var dock spännramen ett ganska kritisk moment. Det var där jag hade chansen att få rätta till proportionerna så att läggbilden verkligen stämde med den läggbild som jag fått från Swedese från början. Tyget gick igenom maskinen tre gånger, den sista gången genom vatten, innan det fick sin riktiga storlek. Eftersom textilen består av ull var det ändå ganska lätt att sträcka och förändra, speciellt när det vättes först. Spännramen fungerar som så att den klämmer fast sidorna på tyget i ett fast mått, sen ställer man in hur mycket motstånd som ska finnas i maskinen och får då tyget att sträcka sig både på bredden och på längden. Efter att ha gått igenom spännramen ska tyget egentligen gå igenom en dekaturlinje som ångbehandlar textilen. Eftersom vi fått in exakt rätt mått på läggbilden i spännramen och dekaturlinjen kan innebära att textilen krymper hoppade jag över även detta moment. Istället rullades tyget upp på rulle direkt.

Tygrullen med ett antal rapporter av mönstret på läggbilden lämnades sedan till Peter Jiseborn. Dagen efter åkte jag med honom till Äng i Småland där Swedese har sin ena fabrik. Där fick jag först hjälp av Robert Lilja, produktutvecklare, med att skära ut bitarna från tyget. Detta gjordes i en helt ny maskin där det gick att vara väldigt exakt och anpassa kniven efter mönstret. Först låser man fast det utrullade tyget med hjälp av vakuumpress, sen projicerar man läggbildens olika bitar på tyget. Med hjälp av en joystick passar man in varje bit för sig, för att sen låta en datorstyrd kniv gå över tyget och skära ut exakta bitar. Efter att ha skurit alla bitar tog jag med dem ut till en av fabrikenes sömmerskor, Lisa, som overlockade alla bitar och sen sydde ihop dem.

Första provet vävs i jacquardväven hos Svensson Markspelle.

Tyget går igenom spännramen för att få sin korrekta storlek.

Jag visar mitt tyg för Robert Lilja, produktutvecklare på Swedese.

Vid det här momentet uppenbarade sig ett problem som jag inte räknat med. Det visade sig att läggbilden var gjord för att ha sömsmånen på insidan. Plötsligt fungerade inte många av de mönsterpassningar jag ritat in mellan de olika delarna. Jag och Lisa försökte få ihop så många linjer som möjligt, men egentligen hade man behövt korrigera direkt i mönstret och sedan väva ut nytt. Hade mer tid funnits hade jag gjort det.

I projektbeskrivningen har jag skrivit att den färdiga fåtöljen ska ses som en prototyp av ett arbetssätt. Det stämmer fortfarande och gör att problemet med mönsterpassningen egentligen inte är så stort, men jag blev ändå irriterad över att en sådan liten grej skulle ställa till det när det mesta annat fungerat bra. Känslan av det sammanhållna mönstret som tätas inåt mot fåtöljens mitt blev därför inte heller lika tydlig. Dock vet jag att detta inte är något som skulle vara svårt att rätta till. Mellan sitsen och ryggstödet har jag kunnat räkna mer exakt på var bitarna möts och där fungerar också mönsterpassningen väldigt bra. Robert Lilja hjälpte mig att klä färdigt och montera ihop fåtöljen, och jag kunde ta den med mig samma dag till Göteborg.

RESULTAT OCH SLUTSATSER

Det har varit svårt för mig att ana hur slutresultatet skulle bli, det är först efter att fåtöljen blivit klädd och klar som jag kunnat reflektera ordentligt. Det jag har kommit fram till är att jag hade kunnat ta i ännu mer i mönstret för att verkligen få fram den känsla jag ville. Just nu tycker jag att mönstret fungerar fint, men projektets tanke är tydligare när man ser textilen i sin helhet än när den sitter på fåtöljen. Jag vet varför jag valde de proportioner jag gjorde och att jag var rädd för att det skulle kännas övertydligt. Nu i efterhand ser jag dock att jag kanske varit lite feg. Det har varit svårt för mig att inte kunna lägga all den tid jag velat på själva mönstret och jag ser fler sätt som mönstret hade kunnat bli bättre om mer tid funnits. På det stora hela tycker jag ändå att projektet varit lyckat. Jag har lärt mig mycket om vävens möjligheter, inte minst genom att arbeta i vävanpassade datorprogram.

Vad gäller projektets potential att bli något mer industrianpassat är jag något delad. Jag vet att det hade gått mycket snabbare att få fram en objektsspecifik möbeltextil om jag skulle göra det igen eftersom jag kan mer om väven och teknikerna runt den. Det är inte en så dum idé ekonomiskt, det finns både pengar och resurser att spara genom att kunna väva exakt så mycket tyg som behövs till ett visst antal fåtöljer. Däremot kräver det mer tid och pengar i designprocessen för att det ska vara värt att producera en sådan textil. I konfektioneringen ställs krav på exakthet som kanske inte finns annars. Ändå är jag överraskad över hur snabbt det gick att få fåtöljen färdigklädd. Där jag har kunnat räkna mer exakt på möten mellan bitar fungerade dessa utan problem och krävde egentligen inte mer jobb än att sy ihop vilken klädsel som helst. Problemet med sömsmånen hade varit lätt att korrigera om projekttiden varit något längre. Skulle jag göra om projektet hade jag planerat in en provklädsel mitt i processen för att förhindra att sådana små avvikelser och problem ställer till det senare.

Jag tycker fortfarande att min idé har potential och jag har genom projektet kunna knyta ihop tidigare projekt och erfarenheter på ett bra sätt. Jag ser flera möjligheter att fortsätta arbeta på liknande sätt. Genom att ha varit på Svensson Markspelle har jag blivit

Lisa, sömmerska på Swedese, fäller delarna till fåtöljen.

inspirerad till andra projekt, bland annat för de skisser jag lämnade efter synopsiskursen.

De gånger jag har tvivlat på min idé har jag sökt inspiration och idéer i olika böcker och på hemsidor. Jag har varit inne ett flertal gånger på Kengo Kumas hemsida och tittat på byggnader. Jag inspireras väldigt mycket av hur han får samma idé att te sig olika på olika ytor. Jag har också tittat en del på Ingrid Dessau, Märta Måås Fjetterström och ett antal japanska textilföretag: Minä Perhonen, Nuno Works, Spoken Word och Enamel m.fl.

Det jag har tittat mest på har varit hur de förhållit sig till mönster och rapporter. Flera av de företag och personer jag har tittat på har arbetat med objekt som har fasta mått. De har precis som jag kunnat arbeta med mönster utan att ta hänsyn till rapporter. I Ingrid Dessaus och Märta Måås Fjetterströms fall i form av mattor, hos Enamel och Spoken Word med hjälp av digitaltryck där själva idén är att inte ha någon rapport. Ingen av dem har dock arbetat på samma sätt med möbeltextil trots att detta är precis lika möjligt som i en matta. Lite hårt draget kan man säga att textilen i framförallt offentlig miljö ses som en finish som ska matcha övrig inredning och ha en viss slitstyrka. Ibland ser man möbeltextiler med olika teman i mönstret, men dessa är ändå inte anpassade efter ett visst objekt utan säljs som metervara, möjligtvis hårdare marknadsförd till vissa miljöer.

Under veckorna jag var på Svensson Markspelle hade jag flera samtal med Eva Larsson. Vi pratade bland annat om den traditionellt kvinnliga textila världen och dess inverkan på materialets status. Egentligen, när den är väl utförd, skulle en textil kunna vara lika självklar och bestämd i ett objekt som andra formdetaljer. En medvetenhet och ett höjande av textilens status skulle generera mycket intressantare textilier. Eftersom kunden tros vilja kunna välja bland massor av textilier i varje produkt skapas det en hel del onödigt fega möbeltextilier för att de ska väljas så många gånger som möjligt. Min hypotes är att kunden egentligen har mer förtroende till formgivaren än vad industrin tror, och att en förändring i attityd till textil skulle respekteras.

I mitt arbete har jag medvetet försökt skapa en möbeltextil som är lite svår. Jag har jobbat stormönstrat, med stora kontraster och med vitt som bas. Jag har dessutom gjort en textil som bara passar en bestämd fåtölj. Mitt projekt har gått ut på att testa ett arbetssätt, men i rollen som student har jag kunnat göra detta utan krav på försäljning och målgruppsanalyser.

Jag är glad att jag fått chansen att lära mig mer om textilindustrin, som trots sin långa och intressanta historia fortfarande utvecklas. Jag tycker att det är roligt med begränsningar och tekniska hinder, de får mig att bli inspirerad och jag är sällan så lekfull i mitt arbete som när det finns fasta strukturer. Väven är utmanande och det är inspirerande att försöka bryta dess begränsningar.

Med alltmer fokus på hållbarhet är det ännu viktigare att en industri som faktiskt både formger och producerar i Sverige lever vidare och får ny energi och höjd status från oss som är nyutbildade.

Det färdiga mönstret i fullskala och som klädsel på fåtöljen Accent. På den stora biten textil syns tydligt hur mönstret varierar i täthet och hur en textil som denna skiljer sig från traditionell metervara. Varje rapport är 2,75 meter lång och 1,28 meter bred. Tyget följer dock standardbredd på 1,50 meter.

Närbild av de tre ytor som utgör mönstret, den vita bakgrundsytan, mönsterbilden och den mönstrade tredje ytan. Varje linje är cirka 15 millimeter bred.

REFERENSER

• Elektroniska

Yngve Ekström biografi 2010-03-27
<http://scandinaviandesign.com/yngveekstrom/index.htm>

Swedese's hemsida 2010-03-27
www.swedese.se

AB Ludvig Svensson, Svensson Markspelle 2010-03-27
www.ludvigsvensson.se

Kengo Kuma hemsida 2010-03-27
<http://www.kkaa.co.jp/E/main.htm>

Lotta Kühllhorn hemsida 2010-03-27
<http://www.lottakuehllhorn.se/first.php>

Minä Perhonen 2010-03-27
<http://www.mina-perhonen.jp/>

Nuno Textiles 2010-03-27
<http://www.nuno.com/home.html>

Spoken Words Project 2010-03-27
<http://www.flickr.com/photos/7805294@N04/sets/7215760007448119>

• Litteratur

Gustafsson-Seife, Inger (2008). *Ingrid Dessau: textildesigner*. Borås: Textilmuseet

Om kvinnlig textilhistoria
Lyttkens Alice, Gullers KW (1950). *I Kvinnans värld*.
Stockholm: Kooperativa Förbundets Bokförlag
sida 38 till och med 46

Måås-Fjetterström, Märta & Persson, Angelica (2009). Märta Måås-Fjetterström: *Märta flyger igen! : 90 år med Märta Måås-Fjetterström* : 3.10 2009-6.1 2010, Liljevalchs konsthall. Stockholm: Liljevalchs konsthall

jacquardmaskin (efter Joseph-Marie Jacquard), mönstringsmaskin som placeras ovanpå en trampvävstol eller vävmaskin. Dessa tillsammans medger vävning av komplicerade, stora mönster genom att varje varptråd kan påverkas individuellt. Vanligen påverkas grupper av varptrådar samtidigt; de höjs eller sänks så att ett mönster bildas. Solvens (och därmed varptrådarnas) rörelser styrs av hål i hålkort, ordnade i en oändlig kedja och stansade efter mönsterkort. Exempel på jacquardvävda tyger är figurmönstrade vägg- och möbeltexilier samt klänningstyger. Jacquardmaskinen patenterades 1805. Den infördes i Sverige av K.A. Almgrens sidenfabrik.

Jacquardmaskinen hade stor betydelse för automatisering av textiltillverkningen och den räknas också med i datorernas historia. Den väckte stort motstånd bland väveriarbetarna, som fruktade för sina jobb, men spreds snabbt. År 1812 var 11 000 maskiner i bruk i Frankrike.

Ännu idag används samma typ av maskin för komplicerade vävar, och liknande konstruktioner förekommer också vid stickning. Under 1980-talet utvecklades elektroniskt styrda jacquardmaskiner, som tillsammans med användningen av mönstringsdatorer och datornät har inlett en revolution inom den industriella mönstervävningen.

2010-03-27 NATIONALENCYKLOPEDIN
<http://www.ne.se/lang/jacquardmaskin>

